

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH POWIATU WYNIKAJĄCYCH
Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ
W KONINIE ZA 2021 ROK ORAZ PRZEDSTAWIENIE POTRZEB
W ZAKRESIE SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA ROK 2022**

Konin, marzec 2022 r.

I. WSTĘP

Na podstawie Zarządzenia Nr 82/2011 z dnia 15 grudnia 2011r. Prezydenta Miasta Konina, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie w ramach zadań własnych powiatu, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizuje zadanie wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447).

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie wykonuje zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej, między innymi poprzez:

1. Zapewnienie dzieciom pobytu w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia.
3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
4. Kwalifikowanie osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
5. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, potwierdzających ukończenie szkolenia oraz opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.
6. Analizę danych dotyczących kandydatów na rodziców zastępczych lub kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Zapewnienie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz już istniejącym rodzinom zastępczym osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka.
7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa.
8. Kompletowanie dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka.
9. Przygotowanie dokumentacji dziecka z uregulowaną sytuacją prawną do umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.
10. Zapewnienie przyjętemu do rodziny zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
11. Udzielanie świadczeń pieniężnych na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-

terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych.

12. Przyznawanie pomocy osobom usamodzielnianym, opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przede wszystkim na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie.
13. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.
14. Organizowanie pomocy dzieciom w przypadku, gdy rodzice zastępczy lub prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie mogą sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych, losowych czy zaplanowanego wypoczynku.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalisty pracy socjalnej objął 1 rodzinny dom dziecka, gdzie przebywało 7 dzieci oraz 95 rodzin zastępczych, w których umieszczonych było 148 dzieci.

Sprawozdanie zostało podzielone na III części.

W pierwszej części omówione zostały wydatki ponoszone przez miasto Konin na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej. Następnie przedstawiona została charakterystyka rodzin zastępczych, zamieszkałych w Koninie i wychowujących dzieci pochodzące nie tylko z Konina, ale również z innych miejscowości oraz pomoc usamodzielnionym wychowankom z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych. W części drugiej zaprezentowano wydatki i charakterystykę rodzin zastępczych zamieszkałych poza Koninem, które wychowują dzieci pochodzące z Konina, natomiast w trzeciej części omówione zostały wydatki i charakterystyka placówek opiekuńczo - wychowawczych, w których przebywają dzieci pochodzące z Konina.

Sprawozdanie kończy ogólna informacja na temat placówek opiekuńczo - wychowawczych, funkcjonujących na terenie miasta Konina.

II. Charakterystyka rodzin zastępczych w Koninie oraz ponoszone wydatki

Tabela 1. Zestawienie typów rodzin, w których przebywały dzieci pozbawione opieki rodziców biologicznych

Typ rodziny	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	72	97
Rodziny zastępcze niezawodowe	19	24
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	14
Rodziny zastępcze zawodowe	2	13
Razem	95	148

Źródło: Opracowanie własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie.

Wydatki związane z utrzymaniem dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w 2021 r. wyniosły **1 367 906,20 zł**. Wydatki w kwocie 124 452,79 zł, to świadczenia dotyczące dzieci pochodzących spoza terenu miasta Konina (zwrot środków przez inne powiaty, na podstawie zawartych porozumień – stanowią dochody po stronie miasta Konina). Były to świadczenia na pokrycie częściowych kosztów utrzymania dziecka w pieczy, dodatki z tytułu wychowywania dziecka niepełnosprawnego oraz wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, przyznawane na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o pomocy społecznej.

Struktura wyżej wymienionych wydatków, ponoszonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie w roku 2021, na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej kształtuje się następująco:

- a) w rodzinach zastępczych spokrewnionych - 815 935,83 zł (w tym 320,00 zł pomoc finansowa na potrzeby przyjmowanego do rodziny dziecka oraz dodatki z tytułu wychowywania niepełnosprawnego dziecka - 31 247,978 zł);
- b) w rodzinach zastępczych niezawodowych - 212 315,85 zł (w tym 1 500,00 zł pomoc finansowa na potrzeby przyjmowanego do rodziny dziecka oraz dodatki z tytułu wychowywania niepełnosprawnego dziecka - 2 644,00 zł);
- c) w rodzinach zastępczych zawodowych - 152 452,40 zł (w tym 7 775,54 zł dodatki z tytułu wychowywania dziecka niepełnosprawnego, 300,00 zł pomoc finansowa

na potrzeby przyjmowanego do rodziny dziecka oraz 7 026,27 zł świadczenie z tytułu utrzymania lokalu mieszkalnego;

- d) w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego - 177 955,14 zł (w tym 5 685,20 zł dodatki z tytułu wychowywania niepełnosprawnego dziecka, 200,00 zł pomoc finansowa na potrzeby przyjmowanego do rodziny dziecka, 10 895,82 zł świadczenie z tytułu utrzymania lokalu mieszkalnego);
- e) świadczenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny pomocowej - 9 246,98 zł.

Od 1 czerwca 2021 r. uległy zmianie kwoty świadczeń dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Świadczenia dla rodzin zastępczych kształtowały się następująco:

- a) na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w spokrewnionej rodzinie zastępczej - 746,00 zł;
- b) na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w niezawodowej, zawodowej rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka - 1131,00 zł;
- c) dodatek do świadczenia na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - 227,00 zł.

Wysokość świadczeń dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą:

- a) pomoc na kontynuowanie nauki dla osoby usamodzielnianej - 566,00 zł;
- b) wysokość pomocy na usamodzielnienie dla osoby opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - 3 730,00 zł;
- c) wysokość pomocy na usamodzielnienie dla osoby opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:
 - a. 7 458,00 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
 - b. 3 730,00 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 2 lat,
 - c. 1 865,00 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku;
- d) pomoc na zagospodarowanie - 1 695,00 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności - 3 390,00 zł.

Pracownicy, realizujący zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, udzielali wsparcia także pełnoletnim wychowankom. Pomoc ta, to przede wszystkim doradztwo zawodowe, wsparcie w sytuacjach trudnych oraz pomoc przy tworzeniu i modyfikacji indywidualnych planów usamodzielnienia, a także udzielanie świadczeń pieniężnych i pomocy rzeczowej.

Pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych wypłacono kwotę 195 105,15 zł z przeznaczeniem na:

- a) pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 9 osób - 47 962,00 zł (w tym dla 8 osób wychowujących się w rodzinach zastępczych i dla 1 osoby opuszczającej placówkę socjalizacyjną - pomoc przyznana na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej);
- b) pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 30 osób - 143 753,15 zł, pomoc przyznawana na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (nie mniej niż 566,00 zł miesięcznie);
- c) pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla 2 osób - 3 390,00 zł (w tym dla 1 osoby wychowującej się w rodzinie zastępczej - 1 695,00 zł i dla 1 osoby wychowującej się w placówce opiekuńczo-wychowawczej - 1 695,00 zł - realizacja zadania na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Wychowankowie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz opuszczający placówki opiekuńczo - wychowawcze mają możliwość uzyskania pomocy w zapewnieniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (mieszkania chronione) oraz uzyskaniu zatrudnienia. W roku sprawozdawczym z pomocy w formie świadczenia niepieniężnego, tj. pobytu w mieszkaniach chronionych, w różnych okresach, przebywało 2 wychowanków placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego i 1 wychowanek z placówki typu instytucjonalnego.

Łącznie na wypłatę wyżej wymienionych świadczeń ze środków własnych gminy i powiatu w rozdziale: 85508, 85510, 85395 § 3110 w roku sprawozdawczym wydatkowano kwotę 1 563 011,35 zł.

Wynagrodzenia, wraz z należnymi pochodnymi dla 2 rodzin zastępczych zawodowych, pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 2 rodzin zastępczych zawodowych oraz 3 osób zatrudnionych do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, oraz rodzin pomocowych wyniosły łącznie 305 548,94 zł.

Łącznie na utrzymanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Konina, pomoc dla pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, wypłatę wynagrodzenia dla rodzin zastępczych i osób zatrudnionych do pomocy w opiece

nad dziećmi i przy pracach gospodarskich oraz wynagrodzenia dla rodzin pomocowych wydatkowano 1 868 560,29 zł.

Ponadto, w 2021 r. ze środków Wojewody Wielkopolskiego, w ramach zadań zleconych powiatu, przeznaczono na wypłatę dodatków wychowawczych dla 122 dzieci kwotę 667 441,62 zł, dodatków do zryczałtowanej kwoty dla 7 dzieci, przebywających w Rodzinnym Domu Dziecka kwotę 37 162,33 zł oraz dodatków dla 28 dzieci przebywających w Pogotowiu Opiekuńczym na kwotę 54 069,69 zł. Łącznie wydatkowano 758 673,64 zł dla 157 dzieci. Kwota miesięczna wymienionych dodatków dla jednego dziecka wynosiła maksymalnie 500,00 zł, była uzależniona od okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W okresie sprawozdawczym wszczęto 39 postępowań administracyjnych w związku z odpłatnością rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych oraz w sprawie zmiany wysokości rat. Łącznie do różnych instytucji i rodziców biologicznych skierowano 157 pism, w celu ustalenia ich sytuacji finansowej. W wyniku wszczętych postępowań oraz złożonych przez rodziców biologicznych wniosków, wydano łącznie 72 decyzje administracyjne o odstąpieniu od odpłatności z powodu trudnej sytuacji finansowej. Wydano również 2 decyzje ustalające odpłatność rodzica biologicznego za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, 1 decyzję administracyjną o rozłożeniu na raty naliczonej odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, 1 decyzję umarzającą w części naliczoną odpłatność oraz 1 decyzję odmawiającą umorzenia naliczonej odpłatności. W 16 przypadkach toczą się postępowania administracyjne w zakresie pozyskania aktualnych adresów rodziców biologicznych.

W 2021 roku 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalista pracy socjalnej pracowało z 95 rodzinami zastępczymi, w których przebywało 148 dzieci, w tym 15 dzieci pochodzących z terenu innych powiatów oraz z 1 Rodzinnym Domem Dziecka, prowadzonym przez stowarzyszenie „PROM”, w którym przebywało 7 dzieci, pochodzących z Konina.

Częstotliwość wizyt koordynatorów i specjalisty pracy socjalnej była uzależniona od zagadnień określonych przez koordynatorów w planie pracy z rodziną oraz problemów zgłaszanych przez rodziców zastępczych, dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a także pedagogów szkolnych i kuratorów sądowych.

Koordinatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i specjalista pracy socjalnej pracując na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych współpracowali z pedagogami szkolnymi, nauczycielami, kierowali dziećmi, jak również rodziców zastępczych, do specjalistów (psycholog, pedagog, radca prawny). W ramach wykonywania czynności służbowych wspomagali rodziny zastępcze w załatwianiu formalności oraz

kompletowaniu dokumentów do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej i Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Dzieci umieszczane w rodzinach zastępczych często przeżywały rozterki, wynikające z konieczności odnalezienia się w nowym środowisku, co przekładało się niejednokrotnie na niepowodzenia w nauce szkolnej. Zmiana środowiska rodzinnego wiązała się bowiem ze zmianą przedszkola, szkoły, grupy rówieśniczej. Głównym czynnikiem obciążającym dzieci umieszczane w rodzinach zastępczych był fakt wcześniejszego zaniedbania wychowawczego, emocjonalnego i edukacyjnego w środowisku rodziny naturalnej.

Zdarzały się sytuacje, kiedy zauważalny był brak kompetencji wychowawczo – opiekuńczych u rodziców zastępczych, w szczególności u dziadków. Te sytuacje bardzo często wynikały z zaawansowanego wieku opiekunów, czy niskiego poziomu ich wykształcenia. Dzieci oraz rodzice zastępczy w tym przypadku kierowani byli do psychologa, który w ramach porad psychologicznych pracował nad wzmocnieniem kompetencji wychowawczych opiekunów. Natomiast rozmowy psychologa z dziećmi miały na celu wyjaśnienie im ich sytuacji w nowym środowisku i zbudowanie nowych więzi z równoczesnym poszanowaniem rodziny biologicznej. Mimo pandemii, wychowankowie rodzin zastępczych byli również informowani o możliwości udziału w zajęciach organizowanych w środowiskowych ogniskach wychowawczych, czy świetlicach środowiskowych, gdzie mogły otrzymać wsparcie pedagogów i pomoc w nauce. Niektóre dzieci bardzo chętnie z tej formy wsparcia korzystały.

W ramach promocji rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie zorganizował konkurs plastyczny „Moja rodzina zastępcza”. Jego uczestnikami były dzieci w grupach wiekowych: do 6 lat, 7-14 lat oraz 15-18 lat przebywające w pieczy zastępczej na terenie miasta Konina. Celem konkursu było m.in. promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, rozpowszechnianie pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych, zachęcanie do tworzenia niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, a także inicjowanie rozmów z dziećmi na temat wartości rodzinnych, integracja środowisk rodzin zastępczych i pogłębienie wiedzy mieszkańców Konina na temat rodzicielstwa zastępczego. Na konkurs nadesłanych zostało 67 prac wykonanych techniką dowolną. Nagrody przyznano lauretom konkursu za zajęcie I, II i III miejsca oraz wręczono wyróżnienia za zajęcie IV i V miejsca w każdej kategorii wiekowej. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali pamiątkowe dyplomy i upominki.

W Mikołajki, 6 grudnia 2021 r. Prezydent Miasta Konina, zastępca prezydenta ds. społecznych, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie oraz radna

Rady Miasta Konina i jednocześnie prezes Stowarzyszenia „Młodzi Aktywni”, zainaugurowali kampanię społeczną „Pokochaj mnie”. Kampania ma na celu promowanie i pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych, by stworzyć bezpieczny, pełen ciepła dom dla dzieci, których rodzice zawiedli wychowawczo. Partnerami kampanii są lokalne media. Szczegółowa tematyka, dotycząca rodzicielska zastępczego, przedstawiana jest podczas cyklicznych odcinków na portalu LM, w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca, o godzinie 20.00. Informacje na temat kampanii przekazywane są na bieżąco w audycjach radiowych, lokalnej prasie oraz portalach społecznościowych (FB miasta Konina i FB MOPR-u). Na przystankach autobusowych umieszczono citylighty, w przestrzeni miejskiej pojawiły się plakaty, a w kinach Centrum i Oskard w miesiącu grudniu 2021 r. przed seansami filmowymi wyświetlany był spot promujący rodzicielstwo zastępcze. Kampania będzie trwała do 30 maja 2022 r.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia, dzięki działaniom miasta Konin, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie, jednego z konińskich sponsorów oraz nauczycielek z gminy Kramsk, dzieci i młodzież z rodzin zastępczych oraz rodzinnego domu dziecka obdarowane zostały świątecznymi paczkami. Były to przede wszystkim słodycze, które zawsze cieszą najbardziej oraz gry, książki i przybory szkolne. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie w ciągu całego okresu sprawozdawczego dostarczali do zawodowych rodzin zastępczych i Rodzinnego Domu Dziecka produkty żywnościowe, w tym jogurty, napoje, lody otrzymywane z Konińskiego Banku Żywności. Dzieci cieszyły się z każdej takiej niespodzianki.

Miasto Konin - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie w 2020 r. w ramach projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”, zakupiło 75 laptopów wraz ze słuchawkami bezprzewodowymi. Pomoc otrzymało 58 dzieci umieszczonych w 46 rodzinach zastępczych (spokrewnionych, zawodowych, niezawodowych), 3 dzieci przebywających w Rodzinnym Domu Dziecka oraz 14 dzieci w Pogotowiu Opiekuńczym w Koninie. Zakup laptopów umożliwił dzieciom w wieku szkolnym kontynuację nauki zdalnej w okresie pandemii w roku sprawozdawczym.

W myśl obowiązujących przepisów organizator rodzinnej pieczy zastępczej świadczył pomoc rodzinom i dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej, ale także monitorował i oceniał funkcjonowanie rodzicielstwa zastępczego.

Koordynatorzy, realizując swoje zadania, możliwie jak najczęściej odwiedzali rodziny zastępcze, prowadząc rozmowy na temat występowania u dzieci ewentualnych problemów opiekuńczo – wychowawczych czy zdrowotnych. Sporządzali oceny sytuacji dziecka, które zawierały informacje o rodzicach biologicznych dziecka (władzy

rodzicielskiej, alimentach), kontaktach dziecka z rodzicami lub rodzeństwem, sytuacji zdrowotnej dziecka, jego wynikach w nauce, problemach opiekuńczo – wychowawczych, metodach pracy stosowanych w pracy z dzieckiem, informacje dotyczące zainteresowań oraz stanowisko koordynatora w sprawie zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Ocenę sporządza się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dzieci poniżej 3 lat, natomiast w przypadku starszych dzieci nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

Pracownicy Ośrodka, pracujący z poszczególnymi rodzinami, występowali do szkół i przedszkoli z 136 pismami z prośbą o ocenę współdziałania rodziców zastępczych ze szkołą i przedszkolem, wysłano 151 zaproszeń na posiedzenie zespołu ds. oceny funkcjonowania dziecka w rodzinie zastępczej. Po uzyskaniu oceny formułowano pisemne opinie, które były omawiane z członkami zespołu opiniującego, w skład którego wchodził pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie - koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny, asystent rodziny, psycholog oraz: pedagodzy szkolni, rodzice biologiczni, kuratorzy i przedstawiciel Ośrodka Adopcyjnego. W związku z utrzymującym się stanem pandemii posiedzenia zespołów były ograniczone, ochroną objęto przede wszystkim spokrewnione rodziny zastępcze, albowiem tworzą je często dziadkowie - osoby z grupy podwyższonego ryzyka zachorowalnością. Wnioski do ocen funkcjonowania dziecka w rodzinie i jego sytuacji opiekuńczo – wychowawczej opracowywano na podstawie przede wszystkim pism, wizyt koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku oraz rozmów telefonicznych z pedagogami szkolnymi i opiekunami przedszkolnymi.

W roku sprawozdawczym koordynatorzy pozytywnie ocenili wszystkie rodziny zastępcze pozostające pod ich opieką. Do Sądu Rejonowego w Koninie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich, wysłano 189 ocen o sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. W ramach realizowania zadań Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, reprezentując dzieci przebywające w pieczy zastępczej, skierował do Sądu Rejonowego w Koninie 19 pozwów o zasądzenie alimentów, 9 wniosków o zmianę osoby uprawnionej do wypłaty świadczenia alimentacyjnego, 6 wniosków o pozbawienie władzy rodzicielskiej. Zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Koninie 1 dziecko trafiło do rodziny adopcyjnej.

W wyniku współpracy pracowników socjalnych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, a także rodziców biologicznych i zastępczych oraz kuratorów sądowych 3 dzieci powróciło do rodzin biologicznych. Na wniosek Sądu Rejonowego w Koninie

specjalista pracy socjalnej sporządził i przesłał 10 opinii o kandydatach na rodziców zastępczych.

W roku 2021 nie zrealizowano założeń Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2021-2023 w zakresie tworzenia nowych rodzin zastępczych. W programie założono bowiem utworzenie w 2021 r. 1 rodziny zastępczej zawodowej. Głównym problemem jest brak kandydatów do tworzenia rodzin zastępczych, dlatego prowadzona jest kampania społeczna, by poinformować mieszkańców Konina na temat procedur tworzenia rodzin zastępczych, a poprzez rozmowy ze specjalistami i rodzinami zastępczymi zachęcić do rozważenia podjęcia decyzji o utworzeniu rodziny zastępczej. Osoby, które tworzą rodziny zastępcze niezawodowe (są to osoby przede wszystkim spokrewnione w dalszej linii z dzieckiem przebywającym w pieczy) nie decydują się na wykonywanie tych zadań zawodowo i przyjmowanie kolejnych dzieci.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono szkolenie na niezawodową rodzinę zastępczą dla 5 rodzin (8 osób), z których 4 rodziny (6 osób) zostały ustanowione niezawodową rodziną zastępczą przez Sąd Rejonowy w Koninie i zobowiązane do odbycia szkolenia oraz 1 rodzina (2 osoby) złożyła wniosek o przeszkolenie do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej. Wszystkie osoby zostały pozytywnie ocenione przez Zespół oceniający i przeszkolone w ramach autorskiego programu przeznaczonego do szkoleń rodzin zastępczych „Czekając na miłość rodzicielską”. W grudniu 2021 r. 1 rodzina (1 osoba) złożyła wniosek o przeszkolenie na niezawodową rodzinę zastępczą (rodzina została ustanowiona przez sąd i zobowiązana do odbycia szkolenia).

Psycholodzy udzielali wsparcia rodzinom zastępczym i przebywającym w nich dzieciom poprzez: rozmowy wspierające, motywacyjne, psychoedukację i usprawnianie relacji panujących w rodzinie. W roku sprawozdawczym psycholodzy udzielili 662 porady, w tym 344 porady dla rodziców oraz 318 dla dzieci przebywających w pieczy. Łącznie z pomocy psychologa w 2021 r. skorzystały 43 rodziny.

Przedstawiana forma pomocy służyła poznawaniu sytuacji dziecka w rodzinie, określaniu obszarów trudności, prowadzeniu obserwacji funkcjonowania dzieci, udzielaniu wsparcia i konsultacji opiekunom, udzielaniu porad z zakresu sprawowania funkcji opiekuńczo – wychowawczej i szeroko pojętej psychoedukacji. Poruszane kwestie dotyczyły najczęściej trudności wychowawczych, braku motywacji do nauki, sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami i relacjami rodzinnymi w czasie pandemii.

Ponadto psycholodzy Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie prowadzili badania psychologiczne dotyczące oceny motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej z udziałem 17 osób, aktualizacji opinii dotyczących oceny motywacji i predyspozycji do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej z udziałem 7 osób. Psycholodzy dokonywali w roku sprawozdawczym również diagnozy psychofizycznego rozwoju dzieci z udziałem 18 małoletnich, przebywających w pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze oraz pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych skorzystali z 32 porad prawnych.

III. Charakterystyka i wydatki ponoszone przez miasto Konin na opiekę i wychowanie dzieci pochodzących z Konina, nad którymi pieczę zastępczą sprawują rodziny zamieszkałe poza Koninem

W ramach zawartych porozumień między powiatami 41 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych: spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz rodzinnym domu dziecka na terenie innych powiatów. Koszt utrzymania tych dzieci w 2021 r. wyniósł 556 620,86 zł, z czego Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie wydatkował kwotę 504 896,82 zł. Ponadto Wydział Kultury, Sportu i Spraw Społecznych przeznaczył 51 724,04 zł bezpośrednio z budżetu miasta z tytułu ponoszenia odpłatności za pobyt 2 dzieci, pochodzących z terenu miasta Konina, przebywających w rodzinie zastępczej zawodowej w powiecie siedleckim.

Tabela 2. Zestawienie typów rodzin, w których przebywały dzieci pozbawione opieki rodziców biologicznych, w ramach zawartych porozumień między powiatami

Typ rodziny	Liczba rodzin	Liczba przebywających dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	12	13
Rodziny zastępcze niezawodowe	14	19
Rodziny zastępcze zawodowe	4	7
Rodzinny dom dziecka	1	2
Razem	31	41

Źródło: Opracowanie własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie.

Wydatki ponoszone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie w roku 2021 na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej, w ramach zawartych porozumień między powiatami, wyniosły 504 896,82 zł i kształtowały się następująco:

- a) w rodzinie zastępczej spokrewnionej - 120 265,91 zł (w tym dodatek z tytułu wychowywania dziecka z niepełnosprawnościami - 6 319,78 zł oraz pomoc finansowa na potrzeby przyjmowanego do rodziny dziecka - 1 500,00 zł),
- b) w niezawodowej rodzinie zastępczej - 177 378,00 zł (w tym pomoc finansowa na potrzeby przyjmowanego do rodziny dziecka - 7 700,00 zł oraz dodatek z tytułu wychowywania dziecka z niepełnosprawnościami - 915,57 zł),
- c) w zawodowej rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka - 207 252,84 zł (w tym pomoc finansowa na potrzeby przyjmowanego do rodziny dziecka - 3 000,00 zł, dodatek z tytułu wychowywania dziecka z niepełnosprawnościami - 454,00 zł, pomoc finansowa na pokrycie kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego - 929,02 zł, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu - 3 333,34 zł, wynagrodzenie dla rodzin zastępczych oraz dla osoby zatrudnionej do pomocy przy pracach gospodarskich - 108 064,86 zł).

IV. Charakterystyka placówek opiekuńczo - wychowawczych, w których przebywały dzieci pochodzące z Konina oraz wydatki ponoszone przez miasto Konin

Dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo przebywały także w instytucjonalnych placówkach opiekuńczo - wychowawczych następującego typu:

- a) interwencyjnego (Pogotowie Opiekuńcze w Koninie) - przebywało 28 dzieci z terenu miasta Konina, natomiast spoza Konina przebywało 1 dziecko,
- b) socjalizacyjnego (Krzyż Wielkopolski, Kołaczkowo, Krasnystaw) łącznie - przebywało 3 dzieci z terenu Konina.

W placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego: Rodzinnym Domu Dziecka prowadzonym przez Stowarzyszenie PROM w Koninie przebywało 7 dzieci, Rodzinnym Domu Dziecka „Pokój i Dobro” w Szaflarach - 3 dzieci oraz Rodzinnym Domu Dziecka w Janczewie - 1 dziecko.

Tabela 3. Zestawienie typów placówek instytucjonalnych i rodzinnych, w których przebywały dzieci zmiasta Konina, pozbawione opieki rodziców biologicznych

Typ placówki	Liczba placówek	Liczba dzieci przebywających w placówce
Rodzinne Domy Dziecka (Konin, Szaflary, Janczewo)	3	11
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Interwencyjnego (Pogotowie Opiekuńcze)	1	29
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Socjalizacyjnego (Krzyż Wielkopolski, Kołaczkowo, Krasny Staw)	3	3
Razem	7	43

Źródło: Opracowanie własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie.

Z tytułu ponoszenia odpłatności za pobyt konińskich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (Rodzinnym Domu Dziecka w Szaflarach i Janczewie oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego) w roku sprawozdawczym wydatkowano z budżetu miasta Konina kwotę 277 364,21 zł, której dysponentem był Wydział Kultury, Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koninie.

Na terenie miasta Konina do 31 grudnia 2021 r. funkcjonowały 2 placówki opiekuńczo – wychowawcze: Rodzinny Dom Dziecka, prowadzony przez Stowarzyszenie „PROM” i Pogotowie Opiekuńcze, których działalność była finansowana bezpośrednio z budżetu miasta.

Rodzinny Dom Dziecka w Koninie prowadzony był przez Stowarzyszenie „PROM” w Koninie. Była to pierwsza i jedyna tego typu placówka funkcjonująca na terenie miasta Konina, w której mogło przebywać jednocześnie 8 dzieci. Dom zapewniał opiekę i wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej. Prowadzący Rodzinny Dom Dziecka współpracowali z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Koninie przez ponad 20 lat, placówka zakończyła swoją działalność 31 grudnia 2021 r. Opiekunowie z dużą troską i zaangażowaniem zajmowali się wychowywaniem dzieci ze szczególnymi potrzebami emocjonalnymi, zwłaszcza z rodzin z problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie, ściśle współpracowali z rodzinami biologicznymi w zakresie powrotu dzieci do domu rodzinnego.

Dyrektor placówki, na zakończenie bardzo dobrej współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Koninie, wzięła udział w kampanii społecznej „Pokochaj mnie”, promującej rodzinne formy pieczy zastępczej.

W roku sprawozdawczym, na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Koninie, w Rodzinnym Domu Dziecka prowadzonym przez Stowarzyszenie „PROM” przebywało 7 dzieci. Rodzinny Dom Dziecka w 2021r. dysponował rocznym budżetem w kwocie 220 000,00 zł, który został w całości wykorzystany.

Pogotowie Opiekuńcze w Koninie, przy ul. Kurpińskiego 3, do 31.12.2021 r. było placówką opiekuńczo-wychowawczą typu interwencyjnego, posiadającą 20 miejsc. Placówka zapewniała dziecku, pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodziców, znajdującemu się w sytuacji kryzysowej, doraźną, całodobową opiekę, wsparcie, kształcenie dostosowane do jego wieku i możliwości rozwojowych do czasu powrotu do rodziny naturalnej, umieszczenia w rodzinie adopcyjnej albo jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej lub innej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Placówka jest przeznaczona dla dzieci powyżej 10 roku życia. Dzieci kierowane były do niej na podstawie postanowienia sądu. Placówka przyjmowała również dzieci i młodzież doprowadzone przez policję, będące uciekinierami z domów rodzinnych lub innych placówek opiekuńczych i zapewniała im opiekę do czasu odbioru przez rodziców lub opiekunów.

W okresie mniejszej zachorowalności placówka zapewniała wychowankom możliwość kontaktów z rodzicami, orzeczonych na mocy postanowień Sądu w sytuacjach, gdy między rodzicami brak było porozumienia, co do realizacji tych kontaktów. W takich przypadkach pracownicy Pogotowia byli obserwatorami odbywających się spotkań i na prośbę Sądu wydawali opinię o ich przebiegu. W Pogotowiu Opiekuńczym w roku sprawozdawczym przebywało łącznie 29 dzieci (z terenu miasta Konina 28 i 1 spoza). Placówka w 2021 r. dysponowała budżetem w kwocie 1 473 530,00 zł, wydatki wyniosły 1 313 132,95 zł.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dniem 2 stycznia 2021 r. Pogotowie Opiekuńcze przekształcone zostało w Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą w Koninie z siedmioma miejscami w części interwencyjnej i siedmioma w części socjalizacyjnej. Łącznie placówka dysponuje 14 miejscami. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w Pogotowiu w 2021 r. wynosił 7 160,00 zł, na rok 2022 prognozowana kwota to 8 370,00 zł.

V. Potrzeby w zakresie systemu pieczy zastępczej na 2022 rok

Zaplanowane wydatki na 2022 r. na zadania realizowane bezpośrednio przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie, wynikające z organizacji pieczy zastępczej, stanowią kwotę 2 395 000,00 zł, w tym:

- a) 1 545 000,00 zł na wypłatę świadczeń,
- b) 490 000,00 zł na wydatki związane z pobytem dzieci z Konina w pieczy zastępczej w innych powiatach,
- c) 360 000,00 zł na wynagrodzenia dla rodzin zawodowych wraz z pochodnymi.

Ponadto na realizację dodatków wychowawczych oraz dodatków w wysokości świadczenia wychowawczego na 2022 r. zaplanowana jest kwota 272 324,00 zł.

Wymienione środki są zabezpieczone w planach finansowych Ośrodka na 2022 rok.

Na funkcjonowanie Placówki Opiekuńczo Wychowawczej w Koninie zabezpieczono plan wydatków na kwotę 1 403 800,00 zł.

Na utrzymanie dzieci w placówkach socjalizacyjnych zaplanowano 286 300,00 zł oraz dla 1 zawodowej rodziny zastępczej w powiecie siedleckim 65 250,00 zł.

Ewentualna zmiana w liczbie dzieci i młodzieży, ze wskazaniem pobytu w pieczy zastępczej, będzie na bieżąco monitorowana. W przypadku uzasadnionej okoliczności zostaną podjęte działania w zakresie zwiększenia środków finansowych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej.

VI. PODSUMOWANIE

Pieczą zastępczą jest opieką sprawowaną nad dzieckiem rodziców, którzy nie są w stanie zapewnić mu opieki osobiście. Najczęściej wynika to z dysfunkcji rodziny, jej przejściowych lub utrzymujących się trudności. Dziecko, którego potrzeby bytowe i emocjonalne nie mogą zostać zaspokojone w rodzinie, obejmowane jest opieką zastępczą. Pieczę zastępczą ma na celu pomoc nie tylko samemu dziecku, ale również pomoc rodzinie w przywróceniu jej zdolności do wypełniania ról rodzicielskich. System pieczy zastępczej to złożona i kompleksowa współpraca instytucji, placówek oraz podejmowanych działań, mających na celu pomoc dziecku i jego rodzinie.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej to często jedyna szansa dziecka na normalne życie. Nierzadko zdarzają się sytuacje, że dziecko wyrastając w rodzinie dysfunkcyjnej, patologicznej, przejmuje wzorce pielęgnowane w domu i powtarza je we własnym życiu. Powstaje w ten sposób kolejne pokolenie rodzin mających problemy z alkoholem, narkomanów czy przestępców. Dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej dostaje nowe życie, wolne od patologii i ciągłego niepokoju. Rozstanie z rodzicami jest dla dziecka sytuacją traumatyczną, szczególnie gdy zdaje sobie sprawę z tego, co się dzieje. Dziecku trudno jest zrozumieć, że takie rozwiązanie będzie dla niego lepsze. Trauma, jaka towarzyszy mu podczas całej procedury ma ogromny wpływ

na jego dalsze życie. Dlatego tak ważne jest pełne wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dziecka, a także odpowiednia postawa zastępczych rodziców, którzy rozumieją przeżycia dziecka, znają jego sytuację i są gotowi wziąć ją na siebie.

W związku z utrzymującym się, w okresie sprawozdawczym, ryzykiem zachorowalności na COVID-19, udzielanie pomocy wymagało zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego zarówno osób i rodzin potrzebujących pomocy, jak i osób realizujących zadania w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Zawsze, gdy zagrożone było bezpieczeństwo rodziny czy właściwa opieka nad dziećmi, pracownicy nie wahali się z podejmowaniem działań wynikających z ich obowiązków, gdyż zdecydowana część ich pracy opierała się właśnie na bezpośrednim kontakcie. Działania podejmowane były niezwłocznie, z pełnym zaangażowaniem, we współpracy z osobami wspomagającymi oraz instytucjami wspierającymi rodziny – pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, dzielnicowymi Komendy Miejskiej Policji w Koninie, kuratorami Sądu Rejonowego w Koninie czy pedagogami ze szkół i przedszkoli.

W roku sprawozdawczym systematycznie odbywały się Zespoły ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy, jedynie w okresach większej zachorowalności koordynatorzy dokonywali ocen na podstawie pism i rozmów telefonicznych z przedstawicielami placówek oświatowych, kuratorów, asystentów, pracowników socjalnych i dzielnicowych.